

Børns udvikling inden for leg 0-7 år.

**Udarbejdet af Pipper Høller
Legeteket, Fyns Amt 2004**

Børns udvikling inden for leg 0-7 år.

Definition på leg:

Gregory Bateson definition er bred og dækkende for mange former for leg, konstruktion eller skabelse. "Når barnet signalerer til omverdenen: "Dette er leg", er det den afgørende faktor for om det er leg eller ej. Signalet giver en ramme om legen, som derved får begyndelse og slutning, uanset om der er tale om at tumle med en plastikskål eller lege doktor.

Essensen af børns udvikling inden for leg er rollelegen. Det vigtigste ved rolleleg er dens "laden-som-om-karakter".

Herudover findes konstruktionslege – lego- puslespil etc., samt børns udforskende og skabende virksomhed.

Former for leg:

Funktionsleg
Konstruktionsleg
Rolleleg
Regelleg

Legens udvikling forløber over:

Eneleg
Parallelleg
Fællesleg

Leg øger:

- barnets verbale udtryksevne
- sætter omverdenen i perspektiv
- øger forestillingsevnen
- øger fleksibiliteten og den fælles problemløsning
- forbedre matematikforståelse
- øger aktion/reaktions- og årsag/virkningsforståelsen
- rummer social afprøvning og øger social kompetence
- gør barnet klar på egne og andres grænser
- øger barnets selvforståelse
- lærer barnet at leve med sociale regler og lovmæssigheder
- gør barnet klar på eget værd og egen betydning
- giver mulighed for at omforme den konkrete verden ved at kunne vælge selv
- giver mulighed for at bearbejde af konkrete hændelser
- m.m.

Hvis vi ønsker at udvikle vores børn, skal vi ikke lade børnene lege frit hele dagen. Vi skal i stedet tage udgangspunkt i de lege, som børnene har gang i, og så putte de elementer ind, som vi vurderer, børnene har brug for at lære og mestre.

Når vi konstruerer lege hvor disse elementer indgår, opleves tilegnelsen af nye begreber og ny adfærd ikke som udefrakommende styring, men som indefrakommende erkendelse med legens følelse som motivation og belønning

Indlæring er *ikke* leg. Forestillinger og fantasier, hvor indlæringen indgår, kan blive til leg.

Den voksne er af afgørende betydning for barnets evne til at lege. Det er den voksne, der skal give tingene liv og derved introducere barnet til den magiske "laden-som-om-verden".

Udvikling og forslag til legetøj:

0-1 år **Funktionsleg** = Barnet træner sig til større beherskelse af muskler og sensomotorisk koordination.

Legetøj: 0-1/2 år= din lugt, din stemme, din berøring, dit ansigt, rangler, bamser, grydeskeer, tøjstykker, store trækugler, ophæng både til ryg og maveliggende, gummidyr, stort stykke papir til at krølle, manchetter med bjælder til arme og ben, bagepapir til at ligge på, lydtæpper til at sparke på, spejl (til at se sig selv og lære sin krop at kende krop, hængestol.

Efterligninslege som "ja" med hovednik og "nej" med hovedryst.

Fra 1/2-1 år+ trækkedyr, telefon, store klodser, ringe på pind, piskeris i plastskål, ting til at åbne og lukke, ting til at fylde og tømme, puslespil m. nupper, hvor brikkerne tages af, bolde, hammerbræt m. kugler, hvor kuglerne også kan trykkes ned uden brug af hammeren, pegebøger, hængestol, mavehængegyng, gåvogn, skumpøller til at blive rullet på/bugserer sig op over.

Lege som "give og tage", "Værs'go" og "Tak" lærer barnet at slippe og stimulerer sproget.

Lege som "titte-bøh"/"borte – tit", hvor du gemmer ansigtet bag hænderne eller en pude og så kommer frem som overraskelsesmoment på lyden "bøøøh!"/"tit!"

Lege som "Hvor stor er du?" – hvor barnet får respons på at løfte armene højt over hovedet.

1-2 år Funktionsleg + spæd rolleleg

1-1½ år= Legen med ting forløber her over **eneleg** til **parallelleg**, hvor 2 (børn) sidder ved siden af hinanden og laver det samme. De iagttager hinanden og lader sig inspirere af hinanden.

Legetøj: 1-1½ år= puttekasse, hammerbræt m. hammer, pegebøger og bøger med let tekst, laminerede foto album af familiemedlemmer, ting barnet kan lide, den mad barnet spiser, barnets daglige rutiner etc., kaffestel, stablespande, nopper, pegboard med pegs, puslespil med nupper, bolde, farver og blyanter, kugler på pind, kuglebaner med store trækugler, ting med velcro på, som kan trækkes fra hinanden, syng dans og hør musik, popup-bræt, hængestol, stor bold til at blive trillet på, gåvogn, pusteting, telefon.

Tumle-lege hvor barnet med tiden lærer at lytte efter og stoppe ved "av det gør ondt", lærer at skiftes, lære at kunne se legesignaler og se "nu leger vi ikke mere- signaler."

Lege som gemmelege, hvor legetøjet gemmes under en pude eller i en kasse mens barnet ser det.

Lege som skjul, hvor ordet "far" eller "mor" nævnes, hver gang du kommer frem.

1½-2 år= Det sociale samspil øges drastisk imellem børn i denne periode. Legen udvikler sig til **tidlig fællesleg**, hvor 2 med glade blikke og latter f.eks. kan skiftes til at hoppe ned fra en skammel.

Legetøj: 1½-2 år= Jo flere oplevelser du giver til barnet, jo mere udvikler det sig. Tag barnet med i dine aktiviteter, snak med barnet, fortæl hvad I laver, ser osv.

Små bøger m. tekst, rim og remser, sanglege, *fælles* tv-kiggeri, hvor I taler om det I ser.

Puslespil (2 brikker), bygge tårn af klodser, spille billedlotteri, modellervoks, ler, trylledej, fingermaling, male m. vandfarve, store perler på snor, kaste/gribe bold, feje, støvsuge, tørre af, avancerede puttekasser, gulvpuslespil m. dyr, tal, bogstaver, Find-vej plader, matchning i former/farver, kuglebaner, biler, garage, dukker = give mad, bade etc., konstruktionsputtekasse (skib), legoprime, enkelte dublo klodser på en stor lego plade + lego figurer = snakke farver, små historier og handlingsforløb, plastik dyr, spand + skovl, værktøj, hammerbræt, hængestol, stor bold til at fjedre på, nopper, telefon, pusteting, sæbebobler.

2-3 år **konstruktionsleg + fællesleg**. Eneleg og parallelleg forekommer stadigt.

I denne periode udvikles barnets evne til at "lade-som-om".
Verden går fra at være konkret til at blive magisk.

Legetøj: 2-3år= puslespil m. 4-6 brikker, byggeklodser, dubloklodser, dublodyr og mennesker, bolde, papir og tykke blyanter, tykke, runde farver, fingermaling, modellervoks, trylledej, musikinstrumenter, store bolde, oppustelige dyr til at hoppe/ride/tumle på, skumformer til tumle og klatreleg, gyngestol, gyngesæt, hængestol, sanglege, fagtelege, biler, dukker, gulvpuslespil i skum m. tal, bogstaver og motiver, store perler på snor, billedlotteri, lege med vand inde og ude, sandkasse med sandting, køkken ting, kaffestel, trillebør, trehjulet cykel, bondegårdsdyr, leg med hegn og dyr = opstiller og arrangerer, bøger m. rim og remser, laminerede bøger med familien eller med dagens struktur og aktiviteter, telefon, kasseapparat.

3-4 år **konstruktionsleg+ rolleleg**. Legen forløber ofte igennem **parallelleg** og **fællesleg**.

Barnets forestillingsevne blomstrer. Tidligere kunne en ting ændre form én gang i en leg. Nu kan tingene ændre form og anvendelsesmuligheder mange gange under en leg.

Legetøj: 3-4 år= Legodublo, sæbebobler, fingerdukke, mesterjakeldukke, tavle og kridt, vandfarve, træbyggesæt (lette), keglespil, ringspil, musikinstrumenter, fingermaling, perler på snor, perleplader m. store perler + med små perler, puslespil 6 – 15 brikker, telefon, kasseapparat, køkkenting, klæde-ud ting, nopper samt andre konstruktionsmaterialer, mozaikspil, hammer og søm, save og male = bygge noget selv.

Diverse spil som "Colorama" "På bondegården," "Dragespil," memory, kontrast spil, begrebs-spil, forholdsords-spil, "Vildkat," "Kat og mus," bygge hule, lege i telt, bygge togbaner, bold, farver, tusser, lim og børnesaks.

4-5 år **konstruktionsleg + rolleleg**. Legen forløber igennem **parallelleg** og **fællesleg**. Barnet kan bruge meget tid og energi på at arrangerer og stille an til leg.

Legetøj: 4-5 år= puslespil 15 brikker og derover, fællesspil, små legoklodser, bygge togbaner, dukkehus, legozoo, legobrandstation, legocirkus, papir – klisterbånd - saks – lim, farver og tusser, dukke, barbie-dukke, trolde, "my little pony," værktøj, hinkesten, bolde, sandting, bøger, sytøj, ringspil, keglespil, hængestol, gyngesæt, trampolin, rutsjebane, div. spil, kortspil, systempuzle, miniløck, duorama, konstruktionslegetøj, begrebsspil, colorama, klodsmajor, logiske blokke (ascobloc ideal), fiskedam, figur-grund-spil, Vildkat, perle

bræt, mozaik og kopiering, Kims-leg, lydlotto, følespil/lege, hammer og save, male og lime, lave aktiviteter med dig som plante karse, solsikker, radiser, pralbønner.

Leg som tumbleleg, leg i temaer som posthus, købmand, politi, hos lægen, sygehus, få baby etc., udklædningstøj, ting til temaleg som telefon, kasseapparat, doktortaske etc.

5-6 år **konstruktionsleg + rolleleg + tidlig regelleg.** Rollelegen bliver mere og mere udbygget og differteret, både i sprog og i evne til "at-lade-som-om:" Barnte magter at kunne rumme flere elementer på én gang. Regellege som fange, blindebuk, hoppe i paradisi, tampen brænder, stå trolde, Rødt lys stop, kroneskjul, blindebuk, kaffen er varm, hviskeleg, huskelege som kims-leg eller til the hos kejseren.

Legetøj: 5-6 år= brætspil som "quips", "mine fire første spil". "jumbolino. kortspil, mikado, loppespil, ler, modellervoks, glaskugler, sjippetov, svingtov, glansbilleder, servietter, sten, esser, hønseringe, dryppe med stearin, male, tegne, klippe, skrive tal og ord, magneter, magnet-tal og bogstaver, lego, konstruktionslegetøj, dukker m.fl., biler, komplekse garager, dukkehus, dyr i plastik, vægte, ur, bøger, bolde + net, ringspil, lydlotto, lydspil, følespil/lege, huskelege, puslespil, system puzle, duorama, miniløck samt andet førskolemateriale, sensomotorisk materiale som trim, scoop, balancebræt, trampolin, gå-spande, balancetænger, tummelumsken, go-go ruller, tumbleleg, regellege og div. temabaserede rollelege.

6-7 år **konstruktionsleg + rolleleg + regelleg.** Rollelegene er nu på sit højeste. Til tider bliver de nu som regelleg, til små teaterstykker. Man har et tema, som man laver et spil over. Barnet formår at give udtryk for den mest forfinede form af "laden-som-om-verdenen". Barnet vil her hellere mime diverse sekvenser i legene frem for som tidligere at anvende substitutter.

Legetøj: 6-7 år= opbygning af byer, huse og miljøer med klodser, dyr etc., biler, dukker, glansbilleder, klistermærker, sensomotoriske materialer, lego, puslespil, kortspil, førskolemateriale med tal og bogstaver, ur, motorikspil, koncentrationsforøgere som "Find Holger", labyrinter, opgavebøger kryds og bolle, lydlotto, følespil, barbie dukker, ler, male og tegne, perleplader, klippe, udklædning, nuancerede rollelege og regellege som teater samt alle andre fælleslege.

Fritidsinteresser:

Svømning, dans, musik skole, gymnastik, spejder, ridning, fiskeri, fodbold.